

Křesťanský kostel

První generace křesťanů se nejdříve scházely v synagogách, protože samy ještě patřily k židovské náboženské obci. I příchodem nežidovských křesťanů se začaly scházet ve větších soukromých domech. Z těch se v průběhu 2. – 3. století stávaly domy určené k bohoslužbám. Když v roce 313 Milánským ediktem císaře Konstantina Velikého získala církev svobodu, začal i zlatý věk tzv. bazilik. Čili velkých chrámů, se kterými se můžeme setkat i dnes, zvláště v Římě. Postupem času vznikaly další typy kostelů. Například katedrální, farní, či filiální. Na jejich slohu se pochopitelně podepsalo i období, během kterého byly stavěny. Na území Starého kontinentu zvláště obdivujeme sloh románský, gotický, barokní či moderní. Legendární antické katakomby sloužily pro bohoslužební účely jen výjimečně, třeba v den výročí smrti mučedníka.

Současného návštěvníka katolického kostela může zaujmout celá řada prvků. Z vnější části kostela to může být věž, či portál. Uvnitř zas hlavní oltář, obětní stůl, sedes, věčné světlo, křtitelnice, lavice, zpovědnice, varhany, křížová cesta nebo různorodá plejáda obrazů a soch světců. Většina inventáře má své místo v rámci bohoslužby, řecky liturgii. Pro naše analfabetické předky byl kostel ideálním prostředím pro obeznamování se s biblickými dějinami a životy světců.

„Jsem velmi rád součástí společnosti, které si staví chrámy nejen jako skanzeny umění a uzavřené liturgie, ale jako duchovní prostory, do nichž zve všechny lidi dobré a upřímné vůle.“

kardinál Dominik Duka k Nocí kostelů 2012

Text: P. ThLic. Martin Lanži, správce broumovské farnosti

Foto a grafická úprava: Jan Flieger – Biograph

Tisk: Centrum služeb Broumov

VĚRNOST

ŠTĚSTÍ

SLUŽBA

PROVÁZENÍ

KRÁSA

VZTAH

VÍRA

IDENTITA

HLEDÁNÍ

PRVENSTVÍ

DESET SLOV

Deset slov, jejichž učitelé budou během
hudebního festivalu Za poklady Broumovska 2012
patroni zdejších kostelů

VĚRNOST

» Klášter, kostel sv. Vojtěcha (957 – 997), slaví se 23. dubna

Symbolem pro věrnost může být zcela jistě i život sv. Vojtěcha. Slavníkovce, který tragicky ztratil, až na nevlastního bratra sv. Radima, všechny své příbuzné. Biskupa, který natolik brojil proti otroctví, mnohoženství, či alkoholizmu na našem území, až ho to hned dvakrát stálo exil. Evropana, který díky své víře přispěl k rozvoji Starého kontinentu. Důvěryhodného člověka, který své životní přesvědčení stvrdil vlastní krví.

ŠTĚSTÍ

» Heřmánkovice, kostel Všech svatých, slaví se 1. listopadu

Lidstvo po celou svou existenci hledá nejrůznější elixíry, konstruuje bizarní souvislosti s hvězdami, je ochotno se ledačeho zříct. Křesťanský koncept svatosti není utíkaním, rezignací, či jakousi duchovní hypotékou. Je životním slohem s důrazem na osobní odpovědnost. Slohem, který akceptuje ohraničenost biologického bytí, přičemž počítá s jeho logickým spravedlivým pokračováním.

SLUŽBA

» Martínkovice, kostel sv. Jiří a Martina; Sv. Jiří (270 – 303), slaví se 24. dubna; sv. Martin (316 – 397), slaví se 11. listopadu

Tito dva patroni martínkovického kostela se nikdy nesetkali. Ani nemohli. A přece zdejší kostel je má za své ochránce. Určitě nejen pro službu v římské armádě, která je po celá staletí jejich společným jmenovatelem. Ale i pro ochotu ke službě. K nasazení za cenu zřeknutí se vlastních výhod a pohodlí.

PROVÁZENÍ

» Verněřovice, sv. Michal Archaněl, slaví se 29. září

Benedikt XVI. často charakterizuje naši společnost jako atomizovanou, rozdrobenou. Příčiny tohoto jevu vidí jako velký znalec sv. Augustina v individualizmu. Křesťanská víra mluví o andělech zcela otevřeně jako o jediných známých „mimozemšťanech“. Jejich posláním je bytí pro druhé.

KRÁSA

» Šonov, sv. Markéta (+304), slaví se 20. července

Její krása ji stála život, konkrétně přišla o hlavu. Jenom proto, že někdo jiný přišel kvůli ní „o hlavu“. Prefekt jménem Olibrius. Ale když jeho lásku nechtěla pro svoji víru opětovat, nechal ji zabít. Krásu nemožno vlastnit. Krásnými můžeme jenom být.

VZTAH

» Zdoňov, kostel Nejsvětější Trojice, slaví se neděli po Letnicích

Křesťanství jako jediné náboženství na světě přišlo s originálním konceptem Boha. Jeden Bůh ve třech osobách – Otec, Syn a Duch svatý. Jenom ten, kdo žije ve vztahu, je schopen vztahu. Tady je odkaz pro stvoření světa, atmosféru Vánoc, či happy-end Velikonoc.

VÍRA

» Otovice, kostel sv. Barbory (+305), slaví se 4. prosince

Podobně jako sv. Markéta i ona přišla o hlavu. Sv. Barbora však kvůli vlastnímu otci. Ten ji chtěl uchránit před vzmáhajícím se křesťanstvím a tak ji zavřel do věže. Jeden ze služebnictva byl však křesťanem a ten Barboru nakonec s vírou obeznámil. Pološílený otec pak svoji dceru připravil o život. Přibližně o sto let později prohlásí milánský biskup sv. Ambrož: „Víru možno doporučovat, ale ne vnucovat.“

IDENTITA

» Vižňov, kostel sv. Anny (+1. století), slaví 26. července

Z lidského pohledu je možné považovat sv. Annu za babičku Ježíše Krista. Evangelisté Matouš a Lukáš kladou na začátku svých vyprávění důraz na Ježíšovu sounáležitost s lidmi skrze jeho rodokmen. I Bůh potřeboval mít svoji totožnost, rodinu.

HLEDÁNÍ

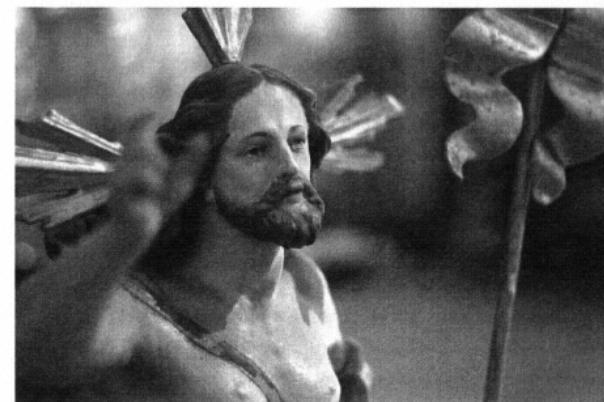
» Božanov, kostel sv. Marie Magdaleny (+ 1. století), slaví se 22. července

Než se setkala s Kristem, provozovala nejstarší řemeslo. Historie neřeší proč. Stála za tím její touha po penězích, po moci? Nebo naopak její existencionální bezmoc? Nebo dokonce něčí touha po její kráse? A právě jí řekl Ježíš během toho legendárního prvního vzájemného setkání „Já tě neodsuzuji“. A právě ona byla prvním svědkem Kristova zmrtevýchvstání.

PRVENSTVÍ

» Ruprechtice, kostel sv. Jakuba Většího (+ 44), slaví se 25. července

Je to jedna z ambivalentních lidských tužeb. Být první, vést. Třem ze dvanácti apoštolů se dostalo takového zacházení. Ježíš bral často Petra, Jakuba a Jana jako své nejbližší spolupracovníky. Tehdy ještě asi netušili, že Petr bude první papež, Jan jediný z apoštolů – nemučedník, který prožije hrůzy Kristova procesu až pod kříž a Jakub, naopak první apoštol – mučedník.

Katolická bohoslužba

Pro rozdělení křesťanství je potřeba rozlišovat bohoslužbu katolickou, pravoslavnou a reformovanou. Broumovské kostely za svou téměř třísetletou existenci sloužily výhradně ke katolickým bohoslužbám. Proto se zaměříme na jejich přiblížení.

Pojem bohoslužba je širší. Zahrnuje jak mši svatou, májové pobožnosti k Panně Marii, poutě, ale i křty, svatby, pohřby apod. Bez nadsázky je možné říct, že život každého křesťana má být jednou nepřetržitou bohoslužbou.

Nejčastěji se pod pojmem bohoslužba myslí slavení mše svaté. Jako první slavil mši svatou sám Ježíš se svými apoštoly v jeruzalémském večeradle na Zelený čtvrtek. Je obecně známá jako Poslední večeře. V průběhu staletí slavení mše svaté doznalo četných variací. Tak jak se slaví mše svatá v našem středoevropském prostředí není její jediná podoba. Ani aktuální, ani historická. Celkem rozlišujeme šest velkých ritů: alexandrijský, antiošský, byzantský, východosyrský, arménský a římský.

Naše dnešní slavení mše svaté doznalo velkých změn po II. Vatikánském koncilu (1962–1965). Bohoslužebným jazykem je rodná řeč, kněz už není otočen tváří k hlavnímu oltáři. Tak jak tomu bylo po 400 let předtím, kdy se mše svatá slavila v tzv. tridentském ritu. Avšak právě v duchu liturgie Tridentského koncilu (1545–63) byla postavena i broumovská skupina kostelů (1719–1743).